

УДК 615.322:615.451.1:339.13.017

<https://doi.org/10.24959/sphhcj.21.231>

О. Д. МАЦЮК, Л. І. ВИШНЕВСЬКА, А. В. БУГАЙ

Національний фармацевтичний університет
Міністерства охорони здоров'я України, м Харків

ОГЛЯД АСОРТИМЕНТУ ЕКСТРАКТІВ ЛІКАРСЬКИХ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Мета: дослідження асортименту екстрактів лікарських на фармацевтичному ринку України станом на 2020 рік для визначення доцільності розробки нового лікарського препарату на їх основі.

Матеріали та методи: використовували бібліосемантичний, аналітичний, логічний методи досліджень для аналізу джерел літератури; аналітичний аналіз – для дослідження сегмента вітчизняного фармацевтичного ринку щодо асортименту екстрактів лікарських станом на 2020 рік. Таким чином було проаналізовано їх склад, розподіл за агрегатним станом, формами випуску та країною-виробником, гармонізацію із ЄФ.

Результати. Визначено, що вітчизняний фармацевтичний ринок налічує 18 екстрактів, усі вони є рідкими. 3-поміж усіх зареєстрованих в Україні екстрактів провідне місце (16 позицій) належить українським виробникам. Номенклатура імпортованих препаратів складається з 1 екстракту в'єтнамського та 1 швейцарського виробництва. Серед українських виробників найбільший сегмент ринку належить ПАТ «Лубнифарм» – 4 препарати, при цьому Ротокан випускається у флаконах місткістю 55 та 110 мл; Алое екстракт, д/ін. по 1 мл № 10 в ампулах виробляють ПАТ «Лубнифарм» і ЗАТ «Дарниця»; Елеутерококу екстракт по 50 мл у флаконі – ТОВ «Юніфарма» («Тернофарм») та агрофірма «Ян». На вітчизняному фармацевтичному ринку присутні 19 препаратів з екстрактами, з них найбільший сегмент ринку займають препарати у таких лікарських формах: таблетки та капсули (по 7 найменувань); розчини оральні (2 найменування); краплі оральні (1 найменування); сиропи та порошки для орального розчину (по 1 найменуванню). Більшість ЛП, які містять екстракти, виготовляються українськими виробниками (близько 47 %), виробниками Німеччини, Франції та Швейцарії належать по 2 препарати, Іспанії, Болгарії, Словенії та Чехії – по 1 препарату.

Висновки. На фармацевтичному ринку України представлено 18 екстрактів і 19 препаратів з екстрактами. Більшість лікарських препаратів із цієї вибірки є снодійними та заспокійливими засобами (55 %), а також засобами, що застосовуються для лікування захворювань печінки та жовчовивідних шляхів, покращують процеси травлення і функціональний стан шлунково-кишкового тракту.

Ключові слова: екстракти лікарські; асортимент екстрактів; фармацевтичний ринок України.

K. D. MATSIUK, L. I. VYSHNEVSKA, A. V. BUHAI

National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine, Kharkiv

OVERVIEW OF THE RANGE OF MEDICINAL EXTRACTS AT THE PHARMACEUTICAL MARKET OF UKRAINE

Aim. To study the range of medicinal extracts at the pharmaceutical market of Ukraine as of 2020 in order to determine the feasibility of developing a new medicinal product based on them.

Materials and methods. The bibliosemantic, analytical, logical research methods were used to analyze the literature sources; the analytical analysis was applied to study the segment of the domestic pharmaceutical market regarding the range of medicinal extracts as of 2020. Thus, their composition, distribution by the aggregate state, forms of production and country of origin, harmonization with the Ph. Eur. were analyzed.

Results. It has been determined that the domestic pharmaceutical market has 18 extracts, all of them are liquid. Among all extracts registered in Ukraine the leading place (16 items) belongs to the Ukrainian manufacturers. The nomenclature of imported drugs consists of 1 extract of Vietnamese and 1 of Swiss production. Among the Ukrainian manufacturers, the largest market segment belongs to PJSC "Lubnipharm" – 4 drugs; "Rotokan" is available in 55 and 110 ml bottles, while "Aloe extract", solution for injection, 1 ml, No. 10, in ampoules is produced by PJSC "Lubnipharm" and CJSC "Darnytsia"; "Eleutherococcus extract", 50 ml, in a bottle – by LLC "Unipharma" ("Ternopharm") and agricultural firm "Yan". There are 19 drugs with extracts at the domestic pharmaceutical market; among them the largest market segment is occupied by drugs in the form of tablets and capsules (7 items), 2 oral solutions, 1 drug in the form of oral drops, 1 syrup and powder for oral solution. Most drugs containing extracts are made by the Ukrainian manufacturers (about 47 %), while manufacturers from Germany, France and Switzerland supply 2 drugs each, Spain, Bulgaria, Slovenia and the Czech Republic – 1 drug each.

Conclusions. There are 18 extracts and 19 preparations with extracts at the pharmaceutical market of Ukraine. Most of the drugs in this sample are hypnotics and sedatives (55 %), as well as drugs used in diseases of the liver and biliary tract, they improve digestion and the functional state of the gastrointestinal tract.

Key words: medicinal extracts; range of extracts; pharmaceutical market of Ukraine.

О. Д. Мацюк, Л. И. Вишневецкая, А. В. Бугай
Национальный фармацевтический университет
Министерства здравоохранения Украины, г. Харьков

ОБЗОР АССОРТИМЕНТА ЭКСТРАКТОВ ЛЕКАРСТВЕННЫХ НА ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОМ РЫНКЕ УКРАИНЫ

Цель: исследование ассортимента экстрактов лекарственных на фармацевтическом рынке Украины по состоянию на 2020 год для определения целесообразности разработки нового лекарственного препарата на их основе.

Материалы и методы: использовали библиосемантический, аналитический, логический методы исследований для анализа источников литературы; аналитический анализ – для исследования сегмента отечественного фармацевтического рынка относительно ассортимента экстрактов лекарственных по состоянию на 2020 год. Таким образом были проанализированы их состав, распределение по агрегатному состоянию, формам выпуска и страной-производителем, гармонизация с ЕФ.

Результаты. Определено, что отечественный фармацевтический рынок насчитывает 18 экстрактов, все они жидкие. Из всех зарегистрированных в Украине экстрактов ведущее место (16 позиций) принадлежит украинским производителям. Номенклатура импортных препаратов состоит из 1 экстракта вьетнамского и 1 швейцарского производства. Среди украинских производителей наибольший сегмент рынка принадлежит ОАО «Лубныфарм» – 4 препарата, при этом Ротокан выпускается во флаконах емкостью 55 и 110 мл; Алоэ экстракт, для инъекций по 1 мл № 10 в ампулах производят ОАО «Лубныфарм» и ЗАО «Дарница»; Элеутерококка экстракт, по 50 мл во флаконе – ООО «Юнифарма» («Тернофарм») и агрофирма «Ян». На отечественном фармацевтическом рынке присутствуют 19 препаратов с экстрактами, из них самый большой сегмент рынка занимают препараты в следующих лекарственных формах: таблетки и капсулы (по 7 наименований); растворы оральные (2 наименования); капли оральные (1 наименование); сиропы и порошки для орального раствора (по 1 наименованию). Большинство ЛП, содержащих экстракты, изготавливаются украинскими производителями (около 47 %), производителям Германии, Франции и Швейцарии принадлежат по 2 препарата, Испании, Болгарии, Словении и Чехии – по 1 препарату.

Выводы. На фармацевтическом рынке Украины представлены 18 экстрактов и 19 препаратов с экстрактами. Большинство лекарственных препаратов из данной выборки являются снотворными и успокаивающими средствами (55 %), а также средствами, применяемыми при заболеваниях печени и желчевыводящих путей, которые улучшают процессы пищеварения и функциональное состояние желудочно-кишечного тракта.

Ключевые слова: экстракты лекарственные; ассортимент экстрактов; фармацевтический рынок Украины.

Постанова проблеми. Екстракти з рослинної сировини мають широке використання у різних галузях: фармацевтичній, медичній, косметологічній, харчовій промисловостях. Завдяки їх хімічному складу виробники створюють продукти різної функціональної спрямованості і підвищеної харчової цінності, постійно розширюючи асортимент продукції природного походження [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням з розробки екстрактів з ЛРС останнім часом присвячені експериментальні роботи низки науковців НФаУ: Є. В. Гладуха, В. І. Чуєшова, О. А. Рубан, Л. І. Вишневецкої, О. Г. Башури, Т. Г. Ярних, Н. П. Половко та ін. Проте дані детального аналізу ринку екстрактів з огляду на їх агрегатний стан, комплексність, гармонізацію з ЄФ та як складової лікарських препаратів з урахуванням фармакотерапевтичної дії і застосування є недостатньо широкими.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. З огляду на те, що останнім часом зростає алергізація населення до синтетичних препаратів, що

спричинило підвищення інтересу до лікарських засобів, виготовлених на основі біологічно активних сполук рослинного походження, цікавим було проаналізувати асортимент та застосування екстрактів лікарських на вітчизняному фармацевтичному ринку з метою визначення доцільності розробки на їх основі оригінальних лікарських препаратів широкого спектра дії.

Формулювання цілей статті. Метою роботи було дослідження асортименту екстрактів лікарських, їх комплексності, агрегатного стану та лікарських препаратів з ними у складі на фармацевтичному ринку України станом на 2020 рік.

Викладення основного матеріалу дослідження. Аналіз асортименту препаратів проводився згідно з Державним реєстром лікарських засобів України та класифікаційною системою АТС ВООЗ. Джерелами використованої інформації були Компендіум 2019 – лікарські препарати та програмний комплекс щотижневика Аптека онлайн [3-5].

Наразі Україна підтримує курс на євроінтеграцію, що свідчить про прийняття та

актуалізацію низки документів з питань виробництва та контролю якості лікарських засобів промислового виробництва. Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками ініційовано внесення змін також і до нормативної бази,

яка регулює виготовлення та контроль якості ЛЗ аптечного виробництва.

Екстракти, гармонізовані з ЄФ та введені в ДФУ, спосіб їх отримання та екстрагент, а також фармакотерапевтичну дію і застосування [6, 7] наведено в табл. 1.

Таблиця 1

ЕКСТРАКТИ, ГАРМОНІЗОВАНІ З ЄВРОПЕЙСЬКОЮ ФАРМАКОПЕЄЮ

Екстракт	Латинська назва	Спосіб отримання та екстрагент	Фармакотерапевтична дія та застосування
1	2	3	4
Артишоку листя екстракт водний сухий	<i>Cynarae folii extractum siccum</i>	Отримують із лікарської рослинної сировини підходящим методом, використовуючи воду з температурою не менше 80 °С	Стимулює жовчовиділення і регенерацію гепатоцитів, знижує рівень холестерину у крові, чинить сечогінну і гіполіпідемічну дію. Зменшує відчуття переповнення або розтягнення шлунка, усуває спазм. Сприяє виділенню з організму сечовини, креатиніну, а також токсинів (зокрема нітросполук, алкалоїдів)
Беладони листя екстракт водно-спиртовий сухий, стандартизований	<i>Belladonnae folii extractum siccum normatum</i>	Отримують із лікарської рослинної сировини підходящим методом, використовуючи етанол 70 %	Знеболювальна, протизапальна, спазмолітична, холінолітична дія. Послаблює спазм мускулатури та зменшує перистальтику кишківника
Болдо листя екстракт водно-спиртовий сухий	<i>Boldi folii extractum siccum</i>	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи гарячу воду за температури не менше 65 °С або водно-спиртовий розчинник, що відповідає міцності етанолу від 45 до 75 %	Протикашльова
Валеріани екстракт водний сухий	<i>Valerianae extractum aquosum siccum</i>	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи воду з температурою не менше 60 °С	Зменшує збудливість центральної нервової системи
Валеріани екстракт водно-спиртовий сухий	<i>Valerianae extractum hydroalcoholicum siccum</i>	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи етанол 30–90 % або метанол 40–55 %	Нормалізує сон і функціональний стан нервової та ССС у разі стресу, нервових і розумових навантажень, сезонних емоційних розладів
Вітексу священного плодів екстракт водно-спиртовий сухий	<i>Agni casti fructus extractum siccum</i>	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи етанол 40–80 %	Сечогінна і подразлива дія. Призначається у разі недостатньої лактації, порушень менструального циклу
Гарпагофітуму лежачого екстракт водно-спиртовий сухий	<i>Harpagophyti extractum siccum</i>	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи воду або водно-спиртовий розчин, що відповідає міцності етанолу не більше 95 %	Протизапальна дія

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
Гінкго екстракт водний сухий, рафінований та кількісно визначений	Ginkgonis extractum siccum raffinatum et quantificatum	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи органічні розчинники та їхні суміші із водою, фізичні стадії розділення	Чинить антигіпоксичну та антиоксидантну дію, впливає на реологічні властивості крові і мікроциркуляцію, запобігає агрегації тромбоцитів; покращує кровообіг у кінцівках, церебральний кровообіг і постачання тканин мозку киснем та глюкозою
Глоду листя та квіток екстракт водно-спиртовий рідкий, кількісно визначений	Crataegi folii cum flore extractum fluidum quantificatum	Отримують із ЛРС підходящим способом, використовуючи етанол від 30 до 70 %	Призначають у разі розладів серцевої діяльності, судинних неврозів, гіпертонічної хвороби та ін.
Глоду листя та квіток екстракт водно-спиртовий сухий	Crataegi folii cum flore extractum siccum	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи воду або водно-спиртовий розчинник, що відповідає міцності етанолу щонайменше 45 %	Покращує роботу серцевого м'яза, усуває порушення ритму серцевих скорочень, посилює кровообіг у коронарних судинах серця та головного мозку, нормалізує артеріальний тиск, підвищує чутливість міокарда до серцевих глікозидів, знижує проникність стінок кровоносних судин і капілярів, сприяє зниженню рівня холестерину в крові
Женьшеню екстракт водно-спиртовий сухий	Ginseng extractum siccum	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи водно-спиртовий розчинник, що відповідає міцності етанолу 35–90 %	Адаптогенна, метаболічна, біостимулювальна, протиблювотна, тонізувальна дія; стимулює апетит
Звіробію екстракт водно-спиртовий сухий, кількісно визначений	Hyperici herbae extractum siccum quantificatum	Отримують із ЛРС сировини підходящим методом, використовуючи етанол 50–80 %, або метанол 50–80 %	В'яжуча, протизапальна і деяка протимікробна дія, що сприяє регенерації тканин, помірно впливає на жовчовиділення, збуджує шлункову секрецію та ін.
Касії листя екстракт водно-спиртовий сухий, стандартизований	Sennae folii extractum siccum normatum	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи етанол 50–80 %	Проносна дія; підвищує моторну функцію кишківника, особливо товстого. Застосовують у разі звичайних запорів перед хірургічним втручанням, післяопераційної атонії кишківника
Каскарі екстракт водно-спиртовий сухий, стандартизований	Rhamni purshianae extractum siccum normatum	Отримують із ЛРС сировини підходящим методом, використовуючи киплячу воду або водно-спиртовий розчин, відповідний міцності етанолу 60 %	Проносна дія
Крушини кори екстракт водно-спиртовий сухий, стандартизований	Frangulae corticis extractum siccum normatum	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи етанол від 50 до 90 %	М'яка проносна дія, механізм якої полягає у посиленні перистальтики товстої кишки, не подразнюючи слизової оболонки і не впливаючи на тонкий кишківник

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
Маслини листя екстракт водно-спиртовий сухий	Oleae folii extractum siccum	Отримують із ЛРС сировини підходящим методом, використовуючи етанол 65–96 %	Застосовують у разі гіперацидного гастриту, виразкової хвороби шлунка, жовчнокам'яної хвороби, отруєнь (вживають поперемінно з теплою водою і теплим молоком), як легкий проносний засіб у разі закріпів, як основу для лініментів та інших галенових препаратів і як розчинник для препаратів, які використовують у вигляді ін'єкцій (камфора, препарати статевих гормонів та їхніх аналогів тощо)
Меліси листя екстракт водно-спиртовий сухий	Melissae folii extractum siccum	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи гарячу воду (не менше 70 °C) або водно-спиртовий розчин, що відповідає міцності етанолу 70 %	Седативна, спазмолітична, гіпотензивна, знеболювальна, протимікробна, антигістамінна, легка проносна, потогінна дія; регулює статеву діяльність та процеси травлення. Для лікування депресії, нервового перенапруження, мігрень, безсоння, гіпертонічної хвороби, тахікардії, бронхіальної астми, болісних менструацій
М'яти перцевої листя екстракт водно-спиртовий сухий	Menthae piperitae folii extractum siccum	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи етанол 30–50 %, або воду з температурою не менше 60 °C	Підвищує секрецію травних залоз, збуджує апетит, пригнічує процеси гниття і бродіння у травному каналі, знижує тонус гладеньких м'язів кишківника, жовчо- та сечовивідних шляхів, підвищує виділення жовчі, седативна і слабка гіпотензивна дія
Пальми сереноа екстракт сухий	Serenoae repens extractum siccum	Екстракт отримують із висушених стиглих плодів. Вміст: мінімум 11 % від загальної кількості жирних кислот (висушений препарат)	Антиандроєнна, вазопротекторна; зменшує проникність судин
Пасифлори квіток екстракт водно-спиртовий сухий	Passiflorae herbae extractum siccum	Отримують із ЛРС сировини підходящим методом, використовуючи етанол від 40 до 90 %, метанол 60 % або ацетон 40 %	Знеболювальна, протизапальна, спазмолітична, протисудомна дія; покращує пам'ять, допомагає організму протистояти надмірному стресу і хронічній втомі, фізичним та емоційним перевантаженням. Захищає клітини ЦНС від дії вільних радикалів
Розторопші екстракт сухий, рафінований та стандартизований	Silybi mariani extractum siccum raffinatum et normatum	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи етилацетат, ацетон або суміш ацетону та води, етанол або суміш етанолу та води, метанол або суміш етанолу та води в якості розчинника	Гепатопротекторна дія

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4
Ромашки екстракт рідкий	<i>Matricariae extractum fluidum</i>	Отримують із ЛРС способом, підходящим для рідких екстрактів, використовуючи суміш розчин 10 % аміаку – вода – етанол 96 % (2,5 : 47,5 : 50)	Протизапальна, антисептична та спазмолітична дія; стимулює процеси загоювання шкіри та слизових оболонок, зменшує прояви алергічних реакцій
Стручкового перцю екстракт водно-спиртовий густий, стандартизований	<i>Capsici extractum spissum normatum</i>	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи етанол 80 %	Місцевопідразлива дія
Часнику порошок	<i>Allii sativi bulbi pulvis</i>	Звільнені від зовнішнього рогоподібного шару, різані, ліофілізовані або висушені за температури не вище 65 °C і здрібнені на порошок цибулинки	Противірусна дія. Передбачається імуностимулювальна і протиракова дія часникових препаратів
Чорниці плодів свіжих екстракт водно-спиртовий сухий, рафінований та стандартизований	<i>Myrtilli fructus recentis extractum siccum raffinatum et normatum</i>	Отримують із ЛРС підходящим методом, використовуючи етанол 96 %, або метанол (не менше 60 %)	В'язуча, антисептична, протизапальна (діарея, ентероколіт), загальнозміцнювальна, детоксикаційна, полівітамінна, антианемічна, капіляррозміцнювальна, антиоксидантна дія; покращує мікроциркуляцію; показаний у разі атеросклерозу та ін. захворювань ССС

Як видно з даних табл. 1, наразі 25 екстрактів, отриманих шляхом вилучення БАР із лікарської рослинної сировини різними екстрагентами, гармонізовані з ЄФ та внесені до ДФ України: 22 сухі, з яких 1 отриманий шляхом екстрагування водою очищеною, 11 – водно-спиртовим екстрагентом, 8 – водно-спиртовим екстрагентом, стандартизовані та 1 – ліофілізований; 1 густий стандартизований; 2 рідких, з них 1 – визначений кількісно.

Далі ми провели маркетингові дослідження українського фармацевтичного ринку щодо наявності на ньому екстрактів. Лікарські екстракти, їх агрегатний стан, форму випуску і виробника наведено в табл. 2.

Отже, як видно з даних табл. 2, загалом вітчизняний фармацевтичний ринок налічує 18 препаратів, усі вони є рідкими. З-поміж усіх екстрактів, які зареєстровані в Україні, найбільше (16 позицій) належить українським виробникам. Номенклатура імпортованих препаратів складається з одного екстракту в'єтнамського та одного

швейцарського виробництва. Серед українських виробників найбільший сегмент ринку належить ПАТ «Лубнифарм» – 4 препарати, при цьому Ротокан випускається у флаконах місткістю 55 та 110 мл; Алое екстракт, д/ін. по 1 мл № 10 в ампулах виробляють ПАТ «Лубнифарм» та ЗАТ «Дарниця»; Елеутерококу екстракт, по 50 мл у флаконі – ТОВ «Юніфарма» («Тернофарм») та агрофірма «Ян». Найбільш популярними за кількістю знайдених в аптеках є: Ротокан, по 55 мл у флаконі (у 941 аптеці); Алое екстракт, д/ін. по 1 мл № 10 в ампулах, ЗАТ «Дарниця» (у 766 аптеках); Перцю водяного екстракт, по 25 мл у флаконі, ФФ «Віола» (у 443 аптеках); Елеутерококу екстракт, по 50 мл у флаконі, ФФ «Віола» (у 427 аптеках); Родіоли екстракт, по 25 мл у флаконі, ПАТ «Біолік» (у 359 аптеках).

Результати проведеного аналізу лікарських препаратів з екстрактами, зокрема за видом лікарської форми, складом і фармакотерапевтичною групою, наведено в табл. 3.

Таблиця 2

АСОРТИМЕНТ ЕКСТРАКТІВ НА УКРАЇНСЬКОМУ ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ

Екстракти лікарські, форма випуску та дозування	Агрегатний стан	Виробник
Ротокан, по 55 мл у флаконі	Рідкий	ПАТ «Лубнифарм», Україна
Ротокан, по 110 мл у флаконі	Рідкий	ПАТ «Лубнифарм», Україна
Елеутерококу екстракт, по 50 мл у флаконі	Рідкий	ФФ «Віола», Україна
Алое екстракт, д/ін. по 1 мл № 10 в ампулах	Рідкий	ЗАТ «Дарниця», Україна
Алое екстракт, д/ін. по 1 мл № 10 в ампулах	Рідкий	ПАТ «Лубнифарм», Україна
Перцю водяного екстракт, по 25 мл у флаконі	Рідкий	ФФ «Віола», Україна
Перцю водяного екстракт, по 25 мл у флаконі	Рідкий	ПАТ «Фітофарм», Україна
Ехінацеї пурпурної екстракт, по 30 мл у флаконі	Рідкий	ПАТ «Лубнифарм», Україна
Елеутерококу екстракт, по 50 мл у флаконі	Рідкий	ТОВ «Юніфарма» («Тернофарм»), Україна
Елеутерококу екстракт, по 50 мл у флаконі	Рідкий	Агрофірма «Ян», Україна
Родіола, екстракт по 25 мл у флаконі	Рідкий	ПАТ «Біолік», Україна
Родіола, екстракт по 50 мл у флаконі	Рідкий	ПАТ «Біолік», Україна
Бефунгін, екстракт д/перор. заст. по 100 мл у флаконі	Рідкий	ТОВ «Мітек», Україна
Шоломниці байкальської екстракт, по 50 мл у флаконі	Рідкий	ТОВ «Євразія», Україна
Фонг Те Тхап екстракт, д/перор. заст. по 200 мл у флаконі	Рідкий	ФФ «FITO PHARMA Co.», В'єтнам
Екстракт березовий Weleda, по 200 мл у скляній пляшці	Рідина	AG Weleda, Швейцарія
Апіпродукт Екстракт прополісу водний, 100 мл	Рідкий	ТМ «Апіпродукт», Україна
Апіпродукт Екстракт прополісу водний, 15 мл у флаконі	Рідкий	ТМ «Апіпродукт», Україна

Таблиця 3

АСОРТИМЕНТ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ З ЕКСТРАКТАМИ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Препарат, виробник	Лікарська форма	Склад	Фармакотерапевтична група
1	2	3	4
Седаристон®, Pharma Wernigerode GmbH, Німеччина	Капсули	Екстрактів сухих: трави звіробою (5-7:1) 100 мг, кореневищ з коренями валеріани (4-7:1) 50 мг	Снодійні та заспокійливі засоби
Дефлю™, Delta Medical Promotions AG, Швейцарія	Таблетки № 20	Екстракти: кореня пеларгонії сидовидної 9 мг, квіток первоцвіту весняного з чашечками 27 мг, квіток бузини чорної 27 мг, трави вербени лікарської 9 мг, трави фіалки триколірної 27 мг, трави чебрецю 18 мг, листя плюща звичайного 18 мг, кореня імбиру лікарського 18 мг, кореня солодки голої 9 мг; допоміжні речовини (ДР)	Дієтична добавка (ДД), що сприяє регуляції функцій органів дихання
Дефлю™, Delta Medical Promotions AG, Швейцарія	Сироп флакон 100 мл № 1	Екстракти: кореня пеларгонії сидовидної 9 мг, квіток первоцвіту весняного з чашечками 27 мг, квіток бузини чорної 27 мг, трави вербени лікарської 9 мг, трави фіалки триколірної 27 мг, трави чебрецю 18 мг, листя плюща звичайного 18 мг, кореня імбиру лікарського 18 мг, кореня солодки голої 9 мг; ДР	ДД, що сприяє регуляції функцій органів дихання

Продовження таблиці 3

1	2	3	4
Дефлю, ПП «Чарлі», Україна	Порошок для орального розчину № 1, 8 у саше	Екстрактів рідких: кореня пеларгонії сидовидної 15 мг, квіток первоцвіту весняного з чашечками 13,5 мг (3-6:1), квіток бузини чорної 13,5 мг (3-6:1), трави вербени лікарської 13,5 мг (3-6:1), трави фіалки триколірної 13,5 мг (3-6:1), трави чебрецю 84 мг (3-6:1); листя плюща звичайного 13,5 мг (5-7,5:1), кореня імбиру лікарського 84 мг (3-6:1), кореня солодки голої 84 мг (3-6:1), листя шавлії лікарської 84 мг (3-6:1), плодів шипшини коричневої 84 мг (10:1); ДР	ДД, що сприяє регуляції функцій органів дихання
Euphoryl® / ейфорил®, ТМ Green Plants Extracts SAS, Іспанія	Капсули № 90	Екстракт шафрану, екстракт насіння грифон, титрований у 5-НТР, стеарат магнію, вітамін В ₆	ДД, що сприяє регуляції емоційної рівноваги і психологічних функцій
Артишоку екстракт, ТОВ «Красота та здоров'я», Україна	Таблетки 200 мг № 30, 60	Артишоку екстракт – 200 мг	ДД, що покращує процеси травлення і функціональний стан ШКТ, функції печінки, жовчовивідних шляхів і жовчного міхура
Артишоку екстракт-Здоров'я, ТОВ «Здоров'я», Україна	Капсули 300 мг № 30	Артишоку екстракту сухого (7,5:1) (екстрагент – вода очищена), у перерахуванні на суху речовину 100 мг або 300 мг; ДР	Засоби, що застосовуються у разі захворювань печінки і жовчовивідних шляхів
Бесалол, ТОВ «Здоров'я», Україна	Таблетки № 6	Беладони екстракт густий (6:1) (екстрагент – етанол 20 %) 10 мг, фенілсаліцилату 300 мг	Спазмолітичні й антихолінергічні засоби в комбінації з іншими препаратами
Хофітол, Лабораторії Роза-фітофарма, Франція	Розчин оральний, флакон 120 мл	Густий водний екстракт листя артишоку польового; 100 мл розчину містять густого водного екстракту листя артишоку польового 10-20:1 20 г; ДР	Засоби, що застосовуються у разі захворювань печінки та жовчовивідних шляхів
Хофітол, Лабораторії Роза-фітофарма, Франція	Таблетки в/о 200 мг № 180	1 таблетка містить сухого водного екстракту листя артишоку польового 200 мг; ДР	Засоби, що застосовуються у разі захворювань печінки та жовчовивідних шляхів
Валеріана, АТ «Софарма», Болгарія	Таблетки, в/о 30 мг № 100	1 таблетка містить валеріани екстракту сухого (5-8:1) (екстрагент: водно-спиртовий розчин) 30 мг; ДР	Снодійні та седативні засоби
Валеріани екстракт, Корпорація «Артеріум», Україна	Таблетки № 50	1 таблетка містить екстракт валеріани коренів густого (2,6-5,6: 1) (екстрагент – етанол 70 %), у перерахунку на суху речовину – 20 мг; ДР	Снодійні та седативні засоби
Карвеліс, Др. Густав Кляйн ГМБХ, Німеччина	Краплі оральні, флакон 100 мл	Екстракт із суміші листя, квітів і плодів глуду (1:1,6-2,2), екстрагент: етанол 50 % – 7,125 мл; екстракт трави собачої кропиви (1:1,7-2,2), екстрагент: етанол 40 % – 1 мл; екстракт листя меліси (1:1,6-2,1), екстрагент: етанол 60 % – 1 мл; екстракт кореня валеріани (1:1,6-2,1), екстрагент: етанол 60 % – 0,5 мл; ДР	Психолептичні, снодійні та седативні засоби

Закінчення таблиці 3

1	2	3	4
Релаксил, АТ «Київський вітамінний завод», Україна	Капсули тверді № 20	Валеріани 0,8 % сухого водно-спиртового екстракту 125 мг, м'яти перцевої екстракту сухого 25 мг, меліси лікарської екстракту сухого 25 мг; ДР	Снодійні та седативні засоби
Стрес-офф, ТОВ ВТФ «Фармаком», Україна	Капсули № 20	Меліси лікарської 100 мг, кропиви собачої 60 мг, валеріани лікарської 40 мг	Снодійні та седативні засоби
Персен, ФК Д.Д. «ЛЕК», Словенія	Таблетки в/о № 40	Екстракту валеріани коренів водно-етанольного сухого (4-7:1) (екстрагент – етанол 70 %) 35 мг; екстракту листя меліси сухого (3-6:1) (екстрагент – етанол 50 %) 17,5 мг; екстракту листя м'яти перцевої сухого (3-6:1) (екстрагент – етанол 40 %) 17,5 мг; ДР	Снодійні та седативні засоби
Ново-Пасит, ТЕВА ЧЕХ ІН-ДАСТРІЗ С.Р.О., Чехія	Розчин оральний, флакон 100 мл	Трава звіробою, трава пасифлори, корінь валеріани, листя та квітки глоду, шишки хмелю, трава меліси, квітки бузини (1:13, екстрагент – вода) 0,0775 г, гвайфенезину 0,04 г; ДР	Снодійні та седативні засоби
Седафітон форте, ПрАТ «Фітофарм», Україна	Капсули № 48	Валеріани кореневищ з коренями екстракту густого (1:2,5) (екстрагент – етанол 40 %) 0,1 г, кропиви собачої трави екстракту густого (1:3,0) (екстрагент – етанол 40 %) 0,06 г, глоду плодів екстракту густого (1:1,7) (екстрагент – етанол 70 %) 0,06 г; ДР	Снодійні та седативні засоби
Седасен, ТОВ «Сперко Україна»	Капсули № 40	Валеріани екстракту сухого (3-8:1) (екстрагент – етанол 80 %) 50 мг; м'яти перцевої екстракту сухого (4-6:1) (екстрагент – етанол 50 %) 25 мг; м'яти лимонної (меліси) екстракту сухого (6-8:1) (екстрагент – етанол 70 %) 25 мг; ДР	Снодійні та седативні засоби

Як видно з даних табл. 3, на вітчизняному фармацевтичному ринку присутні 19 препаратів з екстрактами. Найбільший сегмент ринку займають препарати у таких лікарських формах: таблетки і капсули (по 7 найменувань), розчини оральні (2 найменування); краплі оральні (1 найменування); сиропи та порошки для орального розчину (по 1 найменуванню). Більшість ЛП, які містять екстракти, виготовляються українськими виробниками (близько 47 %), виробникам Німеччини, Франції та Швейцарії належить по 2 препарати, Іспанії, Болгарії, Словенії та Чехії – по 1 препарату. Більшість лікарських препаратів з цієї вибірки є снодійними та заспокійливими засобами (55 %), а також засобами, що застосовуються у разі захворювань

печінки та жовчовивідних шляхів, покращують процеси травлення і функціональний стан шлунково-кишкового тракту.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами досліджень, актуальною є розробка оригінальних лікарських препаратів на основі рослинних екстрактів протизапальної, регенерувальної, спазмолітичної, загальнозміцнювальної, антибактеріальної, імуностимулювальної та антифунгіальної дії.

Подальші дослідження полягатимуть у розробці складу і технології оригінальних лікарських препаратів на основі лопуха справжнього екстракту сухого стандартизованого.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Перелік використаних джерел інформації

- Оцінка якості екстрактів з нетрадиційної рослинної сировини / К. Науменко та ін. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2015. № 4/10 (76). С. 49–54. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2015.47685>.
- Державний реєстр лікарських засобів України. URL: <http://www.drlz.kiev.ua>.
- Компендіум 2019 – лікарські препарати / За ред. В. М. Коваленка. Київ : МОПОН. 2019. 2480 с. URL: <https://compendium.com.ua/>.

4. Агрегатор аптек, медичних препаратів, товарів для гігієни, здоров'я та краси. URL: <https://tabletki.ua/>.
5. Маркетплейс аптечної мережі «Аптека911.ua» URL: <https://apteka911.ua/>.
6. European Pharmacopoeia 8.0. Vol. 1. Strasbourg : Council of Europe, 2014. 1380 p.
7. Державна фармакопея України. Доповнення 2 / ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». 2-е вид. Харків : ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». 2018. 336 с.
8. Державна фармакопея України. Доповнення 4 / ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». 2-е вид. Харків : ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». 2020. 660 с.

References

1. Naumenko, K., Frolova, N., Petrusha, O., Fedorenko, O. (2015). Otsinka yakosti ekstraktiv z netradyt-siinoi roslynnoi syrovyny. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, (4/10 (76)), 49–54. doi: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2015.47685>.
2. Derzhavnyi reiestr likarskykh zasobiv Ukrainy. Available at: <http://www.drlz.kiev.ua>.
3. Kovalenko, V. M. (Ed.). (2019). *Kompendium 2019 – likarski preparaty*. Kyiv : MORION, 2480. Available at: <https://compendium.com.ua/>.
4. Ahrehator aptek, medychnykh preparativ, tovariv dlya hihiyeny, zdorov'ya ta krasy. Available at: <https://tabletki.ua/>.
5. Marketpleis aptechnoi merezhi „Apteka 911.ua”. Available at: <https://apteka911.ua/>.
6. *European Pharmacopoeia 8.0*. (2014). (Vol. 1). Strasbourg: Council of Europe, 1380.
7. DP “Ukrainskyi naukovyi farmakopeinyi tsentr yakosti likarskykh zasobiv”. (2018). *Derzhavna farmakopeia Ukrainy. Dopovnennia 2* (2nd ed.). Kharkiv: DP “Ukrainskyi naukovyi farmakopeinyi tsentr yakosti likarskykh zasobiv”, 336.
8. DP “Ukrainskyi naukovyi farmakopeinyi tsentr yakosti likarskykh zasobiv”. (2018). *Derzhavna farmakopeia Ukrainy. Dopovnennia 4* (2nd ed.). Kharkiv: DP “Ukrainskyi naukovyi farmakopeinyi tsentr yakosti likarskykh zasobiv”, 660.

Відомості про авторів:

Мацюк О. Д., аспірантка кафедри аптечної технології ліків, Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України (<http://orcid.org/0000-0001-6337-4796>). E-mail: matsiukksenija@gmail.com

Вишневська Л. І., докторка фармацевтичних наук, професорка, завідувачка кафедри аптечної технології ліків, Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України (<http://orcid.org/0000-0002-6887-3591>). E-mail: liliiavyshnevaska@gmail.com

Бугай А. В., аспірантка кафедри аптечної технології ліків, Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України (<https://orcid.org/0000-0003-4186-5513>). E-mail: morni93@gmail.com

Information about authors:

Matsiuk K. D., postgraduate student of the Drug Technology Department, National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine (<http://orcid.org/0000-0001-6337-4796>). E-mail: matsiukksenija@gmail.com

Vyshnevaska L. I., Doctor of Pharmacy (Dr. habil.), professor, head of the Drug Technology Department, National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine (<http://orcid.org/0000-0002-6887-3591>). E-mail: liliiavyshnevaska@gmail.com

Buhai A. V., postgraduate student of the Drug Technology Department, National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine (<https://orcid.org/0000-0003-4186-5513>). E-mail: morni93@gmail.com

Сведения об авторах:

Мацюк О. Д., аспирант кафедры аптечной технологии лекарств, Национальный фармацевтический университет Министерства здравоохранения Украины (<http://orcid.org/0000-0001-6337-4796>). E-mail: matsiukksenija@gmail.com

Вишневская Л. И., доктор фармацевтических наук, профессор, заведующая кафедрой аптечной технологии лекарств, Национальный фармацевтический университет Министерства здравоохранения Украины (<http://orcid.org/0000-0002-6887-3591>). E-mail: liliiavyshnevaska@gmail.com

Бугай А. В., аспирант кафедры аптечной технологии лекарств, Национальный фармацевтический университет Министерства здравоохранения Украины (<https://orcid.org/0000-0003-4186-5513>). E-mail: morni93@gmail.com

Надійшла до редакції 02.07.2021 р.